D17

Lietuvos nacionalinė M. Mažvydo biblioteka

LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 21 (2056) Londonas, 1989 m. gegužės 31 d. XLIII

PAKELIUI Į POLITINĘ NEPRIKLAUSOMYBĘ

Grįždamas iš Vilniaus PLB-nės valdybos pirmininkas dr. V. Bieliauskas vienai dienai sustojo Londone.

Dr. V. Bieliauskas taip pat aplankė „Europos Lietuvio" redakciją pokalbiui ir sutiko savo mintimis pasidalinti su „EL" skaitytojais.

Gerbiamas pirmininke, Tamsta Sąjūdžio pakviestas gegužės 13-14 dienomis dalyvavote Baltijos kraštų liaudies sąjūdžių konferencijoje Taline. Kokie Jūsų įspūdžiai iš Talino konferencijos.

Konferencijos organizacija buvo labai gera. Prieš atvykstant į posėdžius, jau buvo sudarytos komisijos, kurios paruošė įvairius projektus Baltijos kraštų reikalais. Bendrai posėdžiai praėjo labai sklandžiai ir juose buvo stipriai pasisakyta dėl Baltijos kraštų suvereniteto ir nepriklausomybės.

Man buvo suteikta proga pasveikinti ansamblėją PLB-nės valdybos vardu. Ką aš ir padariau. Savo sveikinime iškėliau klausimą, ką reiškia suverenitetas? Ir ar galimas ekonominis suverenitetas be politinės nepriklausomybės? Ši tema buvo svarstoma tolimesniuose asamblėjos posėdžiuose. Galutiniame asamblėjos pareiškime buvo pabrėžta, kad ekonominis suverenumas tėra žingsnis siekiant visiškos, politinės nepriklausomybės. Posėdžių metu iškilo estų pranašumas darant nutarimus; lietuviai lyg daugiau svyruojantieji, o latviai bandantieji nutarimus galimai švelninti. Tai suprantama, žinant jų padėtį, vos 45 nuošimčiai latvių savame krašte, atrodė, lyg privengė pilnai pasisakyti. Lietuviams konferencijoje niekas neprilygo darant pranešimus ar sakant prakalbas. Bet galutinės sprendimų redakcijos buvo priimtos visų trijų delegacijų tvirtai ir be abejonių.

Po konferencijos-asamblėjos Tamsta nuvykote į Vilnių, kur gegužės 18 d. LTSR Aukščiausioji Taryba priėmė nutarimą dėl Lietuvos valstybės suverenumo. Kaip Tamsta vertinate šį įvykį ir jo svarbą ateičiai?

Grįžęs į Vilnių tikėjausi toliau tęsti pasitarimus su Sąjūdžiu ir kitomis grupėmis. Tačiau visus domino AT posėdžiai. Man buvo leista juose dalyvauti stebėtojo teisėmis. Gegužės 18 AT posėdį, kuriame buvo priimtas Lietuvos suverenumo nutarimas, aš stebėjau. Posėdžiui pirmininkavo Šepetys. Jis turėjo sunkumų su naujai įvestu ir tame posėdyje bandomu balsavimu elektroniniu būdu. Nepatiko šis naujasis balsavimo būdas ir Sąjūdžio atstovams, nes elektroniniai balsuojant naudojamasi anonimu; registruojamas tik balsų skaičius, o ne kas balsuoja. Galutinai buvo nutarta, kad pakol kas svarbių balsavimų atveju, kaip įstatymų pakeitimų, bus balsuojama rankų pakėlimu. Lietuvos suverenumo paskelbimas ir Lietuvos konstitucijos keturių straipsnių pakeitimai, kuriuos pristatė advokatas Motieka buvo nubalsuoti rankų pakėlimu. Tik penki deputatai balsavo prieš, kadangi šis posėdis buvo televizijos filmuojamas, tai visas kraštas matė, kurie deputatai balsavo prieš Lietuvos suverenumo pareiškimą. Iš šio posėdžio susidariau įspūdį, kad bandoma elgtis pagal demokratijoje priimtus balsavimo būdus, tačiau dar tolimas kelias ligi Vakaruose praktikuojamos parlamentinės demokratijos: balsuojama už nutarimus už kuriuos gal balsuoti nereikėtų, o pirmininkaujančiam nutarus — delegatai skundžiasi negalėję balsuoti. Bet AT posėdžiuose demokratinis procesas vyksta.

Gegužės 18 d. AT padaryti nutarimai yra labai svarbūs. Šiuo nutarimu Lietuva pareiškia, kad ji nori būti suvereni, nepriklausoma dabartinėse sąlygose. Visiškai nepriklausoma Lietuva nėra, nes ji dar tebevadinama LTSR. Svarbiausias šio nutarimo punktas yra šis: nuo dabar Maskvoje išleisti įstatymai Lietuvoje negalioja, kol LTSR AT, pagal primtą procedūrą, jų nepatvirtina. Tam išbandyti, posėdyje priimtas įstatymas panaikinąs mokesčių mokėjimą Maskvai už kelių taisymo mašinas. Nekantriai lauksiu šio nutarimo rezultatų. Tai būtų Lietuvos ekonominio suverenumo pirmasis bandymas. Posėdis užsitęsė

POKALBIS SU DR. V. BIELIAUSKU

ilgai, o Lietuvos suverenumo pareiškimą priėmus — vyko ovacijos.

Gegužės 20 d. Vilniuje, Kalnų parke įvyko TSRS liaudies deputatų palydėtuvės į Maskvoje vykstantį deputatų suvažiavimą. Ar Tamstai teko palydėtuvėse dalyvauti ir kokios nuotaikos jose vyravo?

Palydėtuvėse man dalyvauti neteko, nes aš tuo metu kalbėjau Sąjūdžio susirinkime Kalvarijoje. Bet Kalnų parke deputatų palydėtuves mačiau televizijos programoje „Panorama". Žmonių buvo daug. Susirinkusieji deputatus palydėjo su entuziazmu ir prašė juos Maskvoje nenusileisti.

Dabar Lietuvos atgimimo avangarde yra Sąjūdis. Bet pati atgimimo pradžia vyko individualių asmenų pastangomis. Ar teko susitikti pvz., su Nijole Sadūnaite, kun. Robertu Grigu, Povilu Pečeliūnu, Antanu Terlecku bei kitais ir kaip jie įvertina dabartinius įvykius Lietuvoje?

Be abejo, susitikau su Nijole Sadūnaite, Jadvyga Bieliauskiene, Povilu Pečeliūnu, Antanu Terlecku, Viktoru Petkumi ir daugeliu kitų. Kun. Roberto Grigo nesutikau, nes jis buvo išvažiavęs, bet buvau susitikęs su kitais kunigais, kurie taip pat milžinišką darbą atlieka. Pats pasipriešinimas okupantui prasidėjo 1940 metais, o ne Sąjūdžio metais. Pasipriešinimas vyko pogrindyje. Sąjūdis iškilo ne asmenų pastangomis, bet Maskvos paraginimu. Maskva įtaigojo Estiją, o paskiau Lietuvą ir Latviją glasnost ribose ką nors pradėti. Žinoma, Maskva nenumatė, kad Lietuvoje ir kituose Baltijos kraštuose, bet kuri laisvėjimo išraiška bus spontaniškai visos tautos perimta ir virs tautiniu atgimimu. Todėl niekuomet neturime pamiršti tų individų, kurie anksti pasisakę prieš okupantą, aukojosi ir tebesiaukoja nepriklausomos Lietuvos idėjai. Dabar, žinoma, padėtis yra pasikeitusi ir Sąjūdis atstovauja, ar bent bando atstovauti daugumai krašte ir nėra diriguojamas iš Maskvos. Mano nuomone, Sąjūdis turi labai gerų vadų, kurių dauguma — intelektualai, geri kalbėtojai, turi gerų idėjų, drąsūs, bet prasti administratoriai, nes jų akademinis pasiruošimas tam jų neparuošė. Yra nuomonių skirtumų tarp Sąjūdžio ir kitų neoficialių grupinių vienetų, kaip pavz. su Antanu Terlecku, Lietuvos Laisvė Lygos vadu, kuris reikalauja kraštui dabar besąlyginės nepriklausomybės; Molotovo-Ribbentropo akto panaikinimo ir sovietinės armijos iškėlimo iš Lietuvos teritorijos. Sąjūdis to paties siekia, bet jie kitaip formuluoja, naudojasi kitokia taktika.

Nijolė Sadūnaitė politika dabar per daug nesidomi. Ji rūpinasi politinių kalinių globa. Povilas Pečeliūnas yra naujos organizacijos Lietuvos Demokratų vadas. Teko kalbėtis ir su kitomis grupėmis, k.a. su socialdemokratais ir krikščionims demokratais: visos tos grupės yra embrijono stadijoje, jos mėgina atsikurti, bet kiek aš suprantu, dabar atsikūriančios partijos galutinai bus skirtingos nuo buvusiųjų, kadangi kitokia situacija to reikalauja. Aš manau, kad jų veikla yra sveikintina, bet nepraktiška iki tol, kol Lietuva nėra atgavusi politinės nepriklausomybės. Jeigu kada politinė nepriklausomybė bus atgauta — tada, žinoma, demokratinis procesas be politinių partijų neapseis.

Tamsta, o per Tamstos asmenį PLB-nė, artimai bendradarbiaujate su Sąjūdžiu bei kitomis neoficialiomis organizacijomis, sukėlusiomis Lietuvos atgimimą. Kodėl taip yra ir kodėl kitos Lietuviškos organizacijos išeivijoje to nėra pasiekusios, kaip pvz. VLIKAS?

Mes pirmieji ėmėmis rizikos. Kai aš važiavau į Sąjūdžio steigiamąjį suvažiavimą Vilniuje daugelis tam prieštaravo, net atkalbinėjo. PLB-nės valdyba apsvarsčiusi įvairias nuomones nutarė imtis šios rizikos. Dabar turime ryšius su Sąjūdžiu, Lietuvos Laisvės Lyga ir su kitom organizacijom. Pagaliau teigimas, kad tik mes bendradarbiaujame su Lietuvoje esančiomis organizacijomis, nėra visiškai teisingas, nes pvz., VLIKAS palaiko glaudžius santykius su Lietuvos Laisvės Lyga. Skirtumas tame, kad VLIKAS nėra iki šiol į Lietuvą siuntęs savo oficialių atstovų. Kodėl jie to nepadarė? Aš nežinau. Gali būti, kad dr. K. Bobelis laukia tinkamesnio momento ten nuvažiuoti. O gal ir dėl to, kad VLIKAS yra grynai politinė organizacija. PLB yra daugiau kultūrinė, švietimo organizacija ir todėl mums buvo lengviau užmegzti ryšį. Nes kultūrinėje ir švietimo plotmėje su okupuota Lietuva mes jau bendradarbiaujame nuo seniau. VLIKUI dabartinė padėtis Lietuvoje yra naujas dalykas. Bet šiuo metu tarp VLIKO ir PLB-nės santykiai yra geri ir aš grįžęs apie įvykius Lietuvoje informuosiu dr. K. Bobelį.

Gegužės 9-10 dienomis čia Europoje, Paryžiuje vyko Sovietų Sąjungos pavergtų tautų tautiniu-demokratinių judėjimų konferencija. PLB-nės vadovybė šiai konferencijai buvo abejinga. Kodėl?

Tai, ne tiesa. Mes tai konferencijai nebuvome abejingi. Jiems prašant, per Prancūzijos bendruomenę mes kvietėme keturis žmones iš Lietuvos, bet deja, Maskva jų neleido išvažiuoti. PLB atstovo į Paryžiaus konferenciją nesiuntė, nes oficialiai nebuvo pakviesta. Nežiūrint to, Prancūzijos LB pirmininkas Ričardas Bačkis buvo paprašytas konferencijoje atstovauti PLB-nės valdybą.

PLB-nės valdybos posėdyje balandžio 14 d., Detroite, JAV., buvo svarstoma Sąjūdžio įgaliotinio prie Europos Parlamento Algio Klimaičio veikla. Atrodo, kad šiame reikale Sąjūdžio vadovybė nesutinka su PLB-nės nuomone. Ar būdamas Vilniuje Tamsta dėl A. Klimaičio tarėtės su Sąjūdžio vadovybe ir kokios to pasitarimo pasėkmės?

Taip, tarėmės. Šiuo reikalu teko dalyvauti Sąjūdžio tarybos posėdyje, jame taip pat dalyvavo ir V. Klimaitis. Sąjūdžio nutarimų pranešimai nėra mano kompetencijoje ir todėl turime laukti šiuo reikalu pranešimo „Atgimime".

Šiuo metu įvairių agropramoninių įmonių atstovai lankosi Amerikoje ir Europoje norėdami gauti kreditų, pirkti įvairių prekių, aukštos technikos aparatūros bei įrengimų. Tokių susitarimų apyvartos sumų 30-40 nuošimčių pasilaiko Sovietų Sąjunga. Kurių sąlygų prisilaikydamos PLB kraštų valdybos turėtų remti iš Lietuvos atvykusių komersantų pastangas?

Privačia iniciatyva vykstančių transakcijų sureguliuoti negalim. Tokiom sutartim pakrypus blogojon pusėn, pasėkmės krinta ant iniciatorių pečių. Aukštų nuo apyvartos nuošimčių atsiskaitymas, kraštui nėra naudingas. Daugumoje tokie susitarimai yra grindžiami galvojant, kad Lietuva yra ekonominiai nepriklausoma. Turime žinoti, jog visi nutarimai su užsieniu, liečią Lietuvą, eina per Maskvą. Ekonominiam judėjimui tarp Lietuvos ir Vakarų sureguliuoti ar bent ištirti yra sudaryta iš PLB ir Sąjūdžio atstovų ekonominiams reikalams komisija, kuri praneš kraštų valdybom apie savo darbų rezultatus. Be šios komisijos pritarimo, sutarčių sudarymo kraštų valdybos neturėtų priimti. Kraštų valdybos neturėtų Sąjūdžiui rinkti aukų be PLB-nės valdybos sutikimo. Mano paskutiniomis žiniomis, Šveicarijos banke sąskaita Sąjūdžiui yra panaikinta.

Gerbiamas pirmininke, esame Tamstai dėkingi už apsilankymą Londone.

ELR

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Šiais metais išvežtuosius minėsime kartu su tautiečiais Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje trečiadinį, birželio 14 d., 19.00 val St. Martin-in-the-Fields bažnyčioje, Trafalgar Square, London. Artimiausia požeminė stotis Leicester Sq. Organizuoja Baltų Taryba.

Pamaldas pasikeisdami atliks visų trijų tautybių ir tikybų kunigai, o pamokslą pasakys latvių katalikų kunigas dr. P. Ciersis SJ. Giedos visų trijų tautybių chorai.

Po pamaldų bus eisena į Cenotaphą, kurią organizuoja Baltų Sąjunga. Lietuviai yra kviečiami kuo gausiau šiame svarbiame minėjime dalyvauti.

PALYDĖTUVĖS VILNIUJE

Iš Vilniaus per Lietuvių Informacijos Centrą Niujorke gauta žinia apie TSRS liaudies deputatų gegužės 20 d. palydėtuves Vilniuje.

Šiandien Vilniuje, Kalnų parke įvyko palydėtuvės į TSRS liaudies deputatų suvažiavimą, kuris prasidės gegužės 25 d. Maskvoje. Palydėti deputatų į suvažiavimą susirinko apie 10 tūkstančių žmonių. Atsisveikinti su rinkėjais atėjo didesnė dalis deputatų iš 53 atstovaujančių Lietuvą. Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio pirmininkas Vytautas Landsbergis kalbėjo apie galimą Maskvos reakciją į Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos sesijoje priimtus dokumentus. Mitinge kalbėjo ir Lietuvos komunistų partijos pirmasis sekretorius Algirdas Brazauskas. Jis savo kalboje pabrėžė, kad suvažiavime reikia siekti maksimalaus sąjunginių respublikų savarankiškumo, kaip ekonominio, taip ir politinio. Savo kalbą jis užbaigė Tautinės giesmės citata: „Vardan tos Lietuvos vienybė težydi".

Pasisakė dauguma mitinge buvusių deputatų. Jie taip pat atsakė ir į žmonių pateiktus klausimus. Mitingas tesėsi beveik tris valandas.

Tą pačią dieną į Maskvą išvyko Sąjūdžio sekretoriato atstovai Agonita Rupšytė, Ona Volungevičiūtė ir Lionginas Vasiliauskas, vadovaujami atsakingojo sekretoriaus pavaduotojo, LTSR liaudies deputato Mečio Laurinkaus. Kartu su minėta grupe į Maskvą išvežta keliolika tūkstančių egzempliorių Sąjūdžio leidžiamų laikraščių rusų kalba — Lietuvos siekių propagandai.

Dalis liaudies deputatų į Maskvą išvyko gegužės 21 d., likę — gegužės 22 dieną.

Rimantas Kanapienis *(SIA)*

TELEGRAMA PRIESAIKAI TSRS LIAUDIES DEPUTATAMS, IŠRINKTIEMS LIETUVOJE. VYKSTANTIEMS Į TSRS LIAUDIES DEPUTATŲ SUVAŽIAVIMĄ MASKVOJE

Pastatyti pirmieji tikrojo Lietuvos suvereniteto pamatai. Tikimės, jog Deklaracijos apie Lietuvos valstybinį suverenitetą priėmimas suteiks jums papildomų moralinių ir fizinių jėgų ir toliau kovoti, atstatant Lietuvos valstybingumą, dirbti visų Lietuvos žemėje gyvenančių tautų vardan.

Linkime jums, gerbiamieji deputatai, deramai atstovauti TSRS liaudies deputatų suvažiavime mūsų brangiajai Lietuvai.

Lietuvos tarpnacionalinės koordinacinės asociacijos darbinė grupė:

V. Gražulis, *LPS Vilniaus taryba,*
Z. Sakalauskienė, *armėnų kultūros centras,*
O. Abažiejus, *baltarusių kultūros draugija,*
K. Balachovič, *erzių kultūros centras,*
D. Bugiašvilis-Juodišienė, *gruzinų kultūros centras „Iverija",*
A. Bumanis, *latvių klubas,*
K. Vilutis, *LPS pramonės įmonių susivienijimas „Labora",*
A. Tamulaitis, *LPS pramonės įmonių susivienijimas „Labora",*
L. Zalakevičienė, *moldavų kultūros bendrija,*
A. Jakubauskas, *Lietuvos ukrainiečių bendrija „Chul",*
E. Jacovskis, *Lietuvos žydų kultūros draugija,*
V. Blanšej, *žydų savimonės atgijimo draugija "Tkuma",*
K. Vagneris, A. Valter, *Lietuvos vokiečių kultūros draugija.*

Vilnius, 1989 m. gegužės 20

SIA

LIETUVOJE

Naujas partijos sekretorius

Gegužės 3 dieną įvykęs kompartijos Kauno miesto komiteto plenumas priėmė Nikolajaus Skripnikovo, komiteto sekretoriaus atsistatydinimą ir išrinko lietuvį Aleksandrą Sipkų toms pareigoms.

Apdovanojo daugiavaikes motinas

LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas balandžio 21 dienos įsaku apdovanojo TSRS ordinais ir medaliais 93 daugiavaikes motinas, pagimdžiusias devynius, aštuonius, septynius ar šešis vaikus. Tarp pagimdžiusių 9 vaikus yra Trakų rajono gyventoja Genutė Makarevičiūtė.

Pavasario atodangos.

Pensininkas Jurgis Tornau, buvęs Vilniaus universiteto bibliotekos direktorius, dabar gyvenantis Telšiuose, „serga" žurnalistika. Jis atvežė „Tiesai" straipsnį, kuriame tarp kitko parašyta:

— Dabar daug kalbama apie Lietuvos gamtos išsaugojimą. Tai teisinga. Respublikos turtai ir žmonių sveikata dažnai žalojami be jokio gailesčio, tarytum žmonės ketintų po savęs palikti vien dykumą. Dabar, pavasariui atėjus, apsidairykime, kur gyvename, pavažiuokime į užmiesčius, į apylinkes. Pereikime per reto grožio Vilniaus miškus ir slėnius. Ar mes rimtai pagalvojame, kaip esame iki ausų apsiteršę? Miškuose niekada nesurinksime tiek grybų, kiek dabar palikta teršalų. Visur, visur: popierių, maisto atliekų, sudaužytų butelių, statybos medžiagų, ligoninių gėrybių, laužaviečių ir daug ko kito. Rasime net automašinų dalių (nepaisant deficito) bei įmonių produkcijos, iš kurios, beje, nesunku nustatyti, kas šiaip puošia mūsų gamtą.

Kadangi niekas (nė sanitarinė inspekcija!) šiukšlintojų nebaudžia, kurortiniame miške savavaliaujama, kiek kas išmano. Deja, ir šiemetė pavasario talka, taip gražiai pavadinta tautine, Vilniaus apylinkėse nemalonaus akiai vaizdo nepakeitė,

Dalinis suverenitetas

Lietuvos demokratų partijos biuletenyje (Nr. 4, 1989 m.) A. Suopys rašo:

— Kiekvienas lietuvis širdyje nešioja slaptą švenčiausią svajonę apie laisvą, demokratišką, nepriklausomą Lietuvos valstybę. Į šią svajonę buvo pasikėsinta, kai 1989 m. balandžio 5 d. Kalnų parke per Atgimimo bangą A. Čekuolis paskelbė savo, kaip deputato, veiklos kryptį Maskvoje, kurią jis numatęs įgyvendinti. Tai liūdnai pagarsėjęs dalinis (ar realus) suverenitetas, ir tik 30 tūkstančių tarybinės kariuomenės dislokavimas Lietuvoje. Šis skaičius dar Stalino sugalvotas, o tuometinė Lietuvos vyriausybė buvo priversta priimti šias sąlygas. Dabar reikia remtis Leninu ir reikalauti, kad būtų vykdoma 1920 m. Tarybų Rusijos ir Lietuvos sutartis. Sąlygos tam palankios, o daliniais reikalavimais tik suklaidinsime Maskvą ir pasaulio visuomenę. Atrodys, kad ir toliau norime vilkėti uždėtą jungą. Siekime galutinio tikslo, nebijokime reikalauti, dažniau vartokime žodį nepriklausomybė.

Įsiminę tame pat renginyje A. Čekuoliui raštu atsiųstas klausimas — replika: „Į TSRS sudėtį mes dar neįstojome, tačiau po jūsų pastangų tai padarysime".

Sąjūdžio vizitas Kremliuje

Balandžio 6 dieną Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio delegacija lankėsi Maskvoje, kur buvo priimta TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo būstinėje. Pirmininko pirmasis pavaduotojas A. Lukjanovas kalbėjosi su Sąjūdžio tarybos pirmininku Vytautu Landsbergiu, vicepirmininku Romualdu Ozolu, tarybos nariais Kazimiera Prunskiene ir Bronium Genzeliu. Pokalbyje be to dalyvavo iš Kremliaus pusės du AT Prezidiumo skyrių vedėjai bei du pavaduotojo padėjėjai. Iš Lietuvos buvo atvykęs LKP CK sekretorius V. Baltrūnas.

Per pokalbį A. Lukjanovas paklausė, ar Sąjūdis neatmeta socializmo principo. Lietuviai pasisakė už žmogišką socializmą.

KAUNAS PAJUDĖJO

LPS KAUNO KRAŠTO SUEIGOS (įvykusios 1989.V.9 d.)

NUTARIMAS

Remdamasis LP Sąjūdžio įstatų IV skyr. II punktu, nutariame:

1. Įsteigti Sąjūdžio Kauno krašto susivienijimą, apimantį Kauno, Kedainių, Kaišiadorių, Raseinių, Ukmergės, Prienų, Jurbarko, Jonavos raj. ir Birštono miesto Sąjūdį.

Į susivienijimą gali jungtis ir kitų Lietuvos rajonų Sąjūdžiai.

2. Nustatyti Kauno krašto Sąjūdžio susivienijimo struktūrą:

— Krašto sueiga (konferencija) — aukščiausias susivienijimo veiklos derinimo organas, šaukiamas ne rečiau kaip kartą per metus. Sueigoje dalyvauja rajonų Sąjūdžio atstovai, atstovavimo normas nustato susivienijimo taryba.

— Susivienijimo taryba — tvarkomasis organas veikiantis tarp sueigų. Ją renka sueiga.

— Iždo komisiją, kurią renka sueiga.

— Sušaukti Kauno krašto Sąjūdžio steigiamąją sueigą iki 1989 rugsėjo mėnesio.

— Pavesti sueigą sušaukti Sąjūdžio Kauno tarybai.

— Pastabos ir pasiūlymai dėl sueigos (konferencijos) sušaukimo patiekami Kauno tarybai ne vėliau kaip mėnesį iki sueigos pradžios.

3. Rekomenduoti Kauno krašto rajonų Sąjūdžio taryboms sudaryti vieningą visam kraštui organizacinę struktūrą.

4. Įsteigti rinkimais į Lietuvos ir vietinės valdžios organus rinkimų štabą su vieninga krašto rinkimų struktūra. Pavesti Sąjūdžio Kauno tarybai sudaryti rinkimų štabą ir vieningą krašto struktūrą.

Rajonų Sąjūdžio tarybos iki liepos mėnesio 1 dienos turi pateikti savo pasiūlymus ir pageidavimus.

5. Krašto aiškinamosios ir informacinės veiklos koordinavimui įsteigti krašto lektorių mokyklą.

6. Organizuoti vieningą Sąjūdžio sociologinę tarnybą Kauno krašte.

7. Sukurti krašto saugos būrių koordinacinį štabą.

Organizacinio komiteto pirmininkas
A. Butkevičius

REZOLIUCIJA

Mes, Kauno krašto sueigos dalyviai pareiškiame.

Lietuvių tautos ateitį gali užtikrinti tik nepriklausoma Lietuvos valstybė.

Siekiant suvereniteto atkūrimo ne tiek svarbu kaip greitai šitai pavyks, kiek svarbu, kad būtų aiškiai deklaruotas tikslas. Tik tada įmanoma kryptingai telkti visas pastangas Lietuvių tautos ir Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų jėgas. Tikslą galima įgyvendinti susiklosčius sąlygoms laisvai apsispręsti.

Praėję rinkimai parodė, kad Lietuvos žmonės savo viltis sieja su Sąjūdžiu. Tai nusakyta IV-tos Seimo sesijos rezoliucijoje „Dėl politinės padėties" šiais žodžiais: „visuomenė nepasitiki LKP politika ir neremia jos tezių apie Lietuvą LSRS sudėtyje".

Mes, Kauno krašto sueigos dalyviai, kreipiamės į Sąjūdžio deputatus, kviesdami eiti į Lietuvos valstybinį suverenitetą, nes Lietuvos žmonės atidavė savo balsus kandidatams, pasisakiusiems už Nepriklausomybės siekį ir neparėmė tų, kurie skelbė „suverenitetą TSRS sudėtyje".

Taip pat atkreipiame visų Lietuvos žmonių dėmesį, kad Lietuva niekuomet nėra laisva valia pareiškusi noro būti TSRS sudėtyje. Tuo tarpu sutarties dėl TSRS sąjungos sudarymas, kurią siūlo naujo LTSR Konstitucijos projekto 71 str., įgalintų tvirtinti Lietuvą laisva valia įstojus į TSRS sudėtį ir savanoriškai atsisakius Nepriklausomybės.

Organizacinio komiteto pirmininkas
A. Butkevičius

LIETUVOS SPAUDOS LEIDĖJŲ SĄJUNGA

Užsienio spaudos agentūros praneša, kad Lietuvoje įsikūrė spaudos leidėjų sąjunga. Vienas esminių jos užsibrėžtų uždavinių, pažymi agentūros, yra rūpintis, kad būtų panaikinta spaudos cenzūra ir būtų pilnai atkurta spaudos laisvė, kurią užtikrina Lietuvos TSR Konstitucija. Užsienio agentūros informuoja, kad savo sąjungą spaudos leidėjai įkūrė Vilniuje įvykusiame susirinkime, kuris buvo surengtas minint lietuviškosios spaudos draudimo panaikinimo 85-sias metines. Užsienio agentūros primena, kad Rusijos carų valdžia ištisą keturiasdešimtmetį buvo uždraudusi lietuvišką spaudą lotyniškomis raidėmis. Lietuvoje dabar įsikūrusi spaudos leidėjų sąjunga taip pat rūpinsis, kad Lietuvoje gaminamas spaudai skiriamas popierius galėtų būti eksportuojamas tik tuomet, kai bus patenkinti vidaus spaudos poreikiai.

Knygų leidybai Lietuvoje naujai įsikūrusi sąjunga numato sudaryti sutartis su užsienio kraštų leidyklomis. Pagaliau, Lietuvoje įsikūrusi spaudos leidėjų sąjunga, rašo agentūros, rūpinsis, kad būtų puoselėjama lietuvių kalba ir tautinė kultūra.

ANSA

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Amerikoje leidžiamo lietuvių kultūros žurnalo „Aidai" išėjo naujas numeris. Gausiai iliustruotame numeryje pateikiami įvairūs straipsniai apie įvykius tiek Lietuvoje, tiek lietuviškoje išeivijoje. Įžanginiame straipsnyje, žurnalo redaktorius, poetas, pranciškonas kunigas Leonardas Andriekus apžvelgia paskutiniuosius reiškinius atgimstančioje Lietuvoje. Toliau yra spausdinamas Vinco Natkevičiaus straipsnis „Pirmieji 'persitvarkymo' žingsniai Lietuvos romane ir apysakoje"; Kazimiero Butauto studijoje „Augustino Povilaičio kelionė į Berlyną 1940 metais", yra paneigiamos sovietinių istorikų tezės apie buvusį Lietuvos saugumo vadovą Povilaitį ir Lietuvos pasidavimą vokiečiams. Paulius Jurkus, straipsnyje „Lietuvos dalelė prie Atlanto" išsamiai apžvelgia Lietuvių pranciškonų veiklą Šiaurės Amerikoje, minint Kennebunkporto šv. Antano pranciškonų vienuolyno įsteigimo 40-sias metines. Buvęs sąžinės kalinys Vytautas Skuodis rašo apie Lietuvos pogrindžio spaudą.

Naujame „Aidų" žurnalo numeryje yra spausdinami jaunosios kartos poeto, Romoje gyvenančio Sauliaus Kubiliaus eilėraščiai. Skyriuje „iš minties ir gyvenimo" yra minimos rusų rašytojo Puškino mirties 150-sios metinės, apžvelgiama Čikagoje gyvenančio poeto Apolinaro Bagdono lietuviškai ir žemaitiškai sukurta lyrika, aptariama rusų dailininko Kadinskio kūryba, supažindinama su išeivijos dailininkų parodomis Lietuvoje. „Aidų" žurnalo knygų skyriuje yra pristatomi keturi veikalai: Juozo Meškausko „Lietuvos medicinos istorija"; Jono Avižiaus romano „Sodybų tuštėjimo metas", trečioji dalis; Ivaro Ivasko poezijos rinkinys anglų kalba „Baltų Elegijos" ir Juozo Apučio „Vargonų balsas skalbykloje.

„Aidus" leidžia Tėvai Pranciškonai. Redaguoja Leonardas Andriekus, O.F.M., 361 Highland Blv., Brooklyn, N.Y. 11207, U.S.A.

Jaunimo mitingas Kalnų parke

MITINGO KREIPIMASIS Į LTSR LIAUDIES ŠVIETIMO MINISTERIJĄ, LIETUVOS PEDAGOGUS IR VISUOMENĘ

Gebėjimas savarankiškai pasirinkti, pagarba ir mokėjimas bendrauti su kitaip manančiais ar kitokias saviauklos bei saviraiškos formas pasirinkusiais turi būti skiepijama nuo pat vaikystės. Tam puikiai gali pasitarnauti vaikų ir jaunimo organizacijų įvairovė mokykloje. Naujai sukurta tautinės mokyklos koncepcija taip pat numato vaikų ir jaunimo organizacijų įvairovę. Bet mus neramina LTSR Liaudies švietimo ministerijos ir kitų už švietimą atsakingų pareigūnų nuostata į atsikūriančias ir naujai besikūriančias organizacijas.

Užuot skatinę šį pažangų tautinį ir dvasinį atgimimą įkūnijantį reiškinį, kai kurie Švietimo ministerijos pareigūnai bei dalis pedagogų jį slopina arba geriausiu atveju ignoruoja, siekdami dirbtinai išlaikyti komjaunimo ir pionierių organizacijų monopoliją įvairiose auklėjimo ir švietimo įstaigose.

Mes kreipiamės į LTSR Liaudies Švietimo ministeriją reikalaudami imtis kuo skubiausių priemonių, kad būtų ryžtingai užkirstas kelias iki šiol klestinčiam naujų Lietuvos jaunimo organizacijų diskriminavimui. Mes taip pat kreipiamės į visą Lietuvos visuomenę ir į respublikos pedagogus, prašydami visakeriopai paremti Lietuvos jaunimo atgimimą.

KREIPIMASIS Į LIETUVOS LENINO KOMUNISTINĖS JAUNIMO SĄJUNGĄ

Esame įsitikinę, kad Lietuvos komjaunimo priklausomybė LLKJS gali tapti rimta kliūtimi šiai organizacijai natūraliai ir sklandžiai dalyvauti bendrame atgimstančios Lietuvos jaunuomenės gyvenime. Be to, jei ir toliau bus išsaugota ankstesnė iš esmės privilegijuota komjaunimo padėtis, ji bus akivaizdžiai nesuderinama su pačia Lietuvoje vykstančios pertvarkos ir demokratizacijos proceso esme. mes kreipiamės į netrukus įvyksiančio LLKJS suvažiavimo delegatus, ir siūlome rimtai apsvarstyti naujos savarankiškos Lietuvos komunistinio jaunimo sąjungos įkūrimo klausimą. Nėra abejonės, kad visos dabar egzistuojančios Lietuvos jaunimo organizacijos mielai bendradarbiautų su tokia sąjunga ir pagal išgales, remtų jos atsinaujinimo pastangas. Nuoširdžiai linkime suvažiavimo delegatams ir visiems Lietuvos komjaunuoliams drąsos, ryžto ir sėkmės.

VDI STUDENTŲ PARLAMENTO TARYBOS PASIŪLYTA REZOLIUCIJA

1940 m. VI. 15 d. Sovietų Sąjunga klastingai okupavo Lietuvą. Okupantai kartu su mūsų tautos išdavikais įvykdė žiauriausią tūkstantmetėje Lietuvos istorijoje genocidą. Buvo išžudyti ir Sibiro konclageriuose nukankinti šimtai tūkstančių lietuvių. Greta fizinio teroro buvo vykdomas dvasinis mūsų tautos genocidas: buvo naikinama lietuviškoji kultūra, nuodijama tautos siela importuota marksizmo-leninizmo ideologija, kuri turėjo mus padaryti paklusniais raudonosios imperijos vergais. Tačiau tauta naplūžo. Drąsiausi jos vyrai ir moterys su ginklu rankose kovojo prieš NKVD divizijas, o Brežnevo laikais pogrindžio spaudos didvyriai informavo tautą ir pasaulį apie okupantų vykdomą užmaskuotą terorą prieš Lietuvą.

R. Kalanta vienas iš tų lietuvių, kurie nenulenkė galvos prieš okupantus. Jis nepasidavė Sovietų valdžios skleidžiamai baimei ir melui. R. Kalanta savanoriškai pasirinko mirtį tam, kad pasaulis išgirstų kenčiančios ir kovojančios Lietuvos šauksmą, kad pabustų lietuvių protai ir širdys. Todėl R. Kalanta yra tragiškas mūsų tautos kovos simbolis prieš rusiškuosius pavergėjus. Jo susideginimas — tai protestas prieš tebetęsiamą Sovietinę Lietuvos okupaciją. R. Kalanta — tai ne vien praeitis. Jo tragiška mirtis primena mums moralinę pareigą Tėvynei Lietuvai: ką mes nuveikėme Tėvynės labui, kokias darbais prisidėjome prie Švento mūsų tikslo, Nepriklausomybės. Šis mūsų mitingas ir demonstracija turi paliudyti ir Maskvai, kad esame tauta, siekianti ne ribotos autonomijos SSSR sudėtyje, o Laisvės ir Nepriklausomybės.

Mes reikalaujame:

1. Įamžinti R. Kalantos atminimą.
2. 1972 m. gegužės įvykius laikyti pasipriešinimo judėjimu okupaciniam rėžimui.
3. SSSR vyriausybė privalo nedelsiant pasmerkti, anuliuoti aneksionistines 1939-41 m. Sovietu-Nacių Sutartis ir likviduoti jų padarinius:
   a. išvesti rusų okupacinę kariuomenę.
   b. grįžti prie neutralių Baltijos respublikų ir Sovietų taikos ir draugystė sutarčių vykdymo, gerbiant Baltijos valstybių neutralitetą.
   c. atlyginti okupacijos metu padarytą moralinę ir materialinę žalą.
4. Nutraukti Lietuvos piliečių šaukimą į SSSR okupacinę kariuomenę. Prievartinis šaukimas Lietuvos piliečių tarnauti okupacinėje SSSR armijoje yra 1949 m. Ženevos tarptautinės konvencijos pažeidimas.

VDI Studentų Parlamento Taryba kviečia Lietuvos jaunimą drąsiai, be kompromisų pareikšti savo valią gyventi nepriklausomoje Lietuvoje.

LIC

ATSIGRĘŽKIME DAUGIAU Į ŠV. KAZIMIERO KOLEGIJĄ

Perskaitęs prel. A. Bartkaus, šv. Kazimiero Kolegijos rektoriaus, laišką, kuriuo kreipiasi į Lietuvišką visuomenę, primindamas Kolegijos reikalus ir prašydamas paramos; o taip pat susipažinęs su Religinės Šalpos metinėmis išlaidomis, noriu, kaip buvęs ilgametis Kolegijos organizatorius ir rektorius tarti žodį.

Ilgus metus aukojomės ir kentėjome, organizuodami ir vadovaudami, bet tylėjome. Atrodė, kad lietuviška visuomenė mumis nesidomėjo; o jei kartais patylomis prabildavo, tai vien priekaištus paberdavo. Dievo apveizdos stebuklingai laiminami sukūrėme Kolegiją ir ją per virš 40 metų išlaikėme. Dirbome ir šiandien dirba vadovybės žmonės be algos, be apdraudos, be pensijos. Nebuvo ir nėra kitos galimybės.

Kai nūdien lietuviai turi milijoninius fondus; kai milžinišką sumą pinigų sudėjo lietuviškai katedrai prie vieno Čikagos universiteto išlaikyti; kai milžiniškos sumos išleidžiamos visokiems suvažiavimams organizuoti ir pravesti; kai Religinė Šalpa vien personalui išleidžia 400.000 dol. į metus, negalime toliau tylėti.

Visi suminėti lietuviškos veiklos vyksmai turi savo prasmę ir reikšmę, bet ar mažesnę svarbą turi Kolegija mūsų tautiniam ir religiniam gyvenimui? Esu tikras, jog Kolegija turi net didesnį įnašą mūsų išeivijos gyvenime ir mūsų santykių palaikyme su Lietuva ir Bažnyčia Lietuvoje. O juk Bažnyčia šiandien Lietuvoje yra pagrindinis ramstis kovoje už laisvę ir tautines vertybes. Kolegija visada buvo ir yra nepamainomas tarpininkas tarp šv. Sosto ir Bažnyčios Lietuvoje. Be Kolegijos ar mes turėtume arkivyskupus ir nuncijus lietuvius? Ar mes turėtume lietuvių koplyčią šv. Petro bazilikoje? Ar mes būtume galėję turėti tokius šv. Kazimiero ir Lietuvos Krikšto minėjimus, kokius turėjome Romoje? Be Kolegijos ar mes turėtume tokius tamprius ryšius su šv. Sostu, kokius turime? Kolegija buvo ir yra lietuviškos informacijos centras ir šaltinis Italijoje ir visoje Europoje. Kolegija yra mažas Lietuvos kampelis viso krikščioniško pasaulio centre — Romoje. Neužmirština taip pat, kad Kolegija paruošė lietuviškai sielovadai išeivijoje visą eilę kunigų.

Turint visa tai prieš akis, pagrįstai galima laukti ir reiklauti, kad lietuviška visuomenė atgręžtų savo dėmesį į Kolegiją, ją labiau vertintų ir daugiau visakeriopai remtų.

Kolegija yra reikalinga finansinės paramos. Jos laukia visų pirma iš lietuviškų finansinių veiksnių, o taipgi iš pavienių geraširdžių asmenų, kurie iki šiolei rėmė ir remia įvairius fondus: rinkliavomis, palikimais ir asmeninėmis aukomis. Kolegija laukia taip pat moralinės ir dvasinės paramos. Laukia maldų. Laukia kandidatų. Juk jaunų kunigų lietuviškai sielovadai labai trūksta.

Į visus kreipiamės. Visus prašome atsiminkite Kolegiją. Užtikrinkite jai ramią ir sėkmingą ateitį.

Prel. L. Tulaba

TIKĖJIMAS, LAISVĖ IR TAIKA

Dr. V. Skuodžio kalba, pasakyta gegužės 9-10 dienomis Paryžiaus konferencijoje.

Š.m. rugpjūčio 23 dieną sueina 50 metų nuo tos dienos, kada du pagrindiniai II-jo Pasaulinio karo kaltininkai Stalinas ir Hitleris, slaptąja Molotovo ir Ribbentropo pasirašytąja sutartimi pasidalino laisvas ir nepriklausomas Rytų Europos valstybes į savo politinių interesų sferas. To pasėkmėje netrukus Vokietija su Sovietų Sąjunga užgrobė Lenkiją. Ši dviguba agresija greitai išaugo į II-jį Pasaulinį karą. Likvidavus Lenkijos valstybę, sovietai privertė Pabaltijo kraštus sutikti, kad juose būtų įsteigtos Raudonosios armijos bazės. Taip pat pareiškė teritorines pretenzijas Suomijai, ir prieš ją pradėjo karą. Visa tai įvyko baigiantis 1939 metams. O sekančiais — 1940-siais metais Sovietų Sąjunga vienu metu paskelbė ultimatumus suverenių Lietuvos, Latvijos ir Estijos valstybių vyriausybėms ir birželio 15-17 dienomis tuos kraštus okupavo, į juos įvesdama šimtus tūkstančių savosios kariuomenės ir savąją valdžią, kuri tebefunkcijonuoja iki šiol. Dar po 10 dienų, tą patį birželio mėnesį, nuo Rumunijos buvo atplėšta Besarabija ir užgrobta Šiaurinė Bukovina.

Taip Sovietų Sąjunga, anksčiau minėtos slaptos sutarties su Vokietija pagrindu ir pasinaudodama įsiliepsnojusiu II-jo Pasaulinio karo gaisru, praplėtė savo valstybės sienas į Vakarus. Įdomu pažymėti, jog Sovietų Sąjunga, okupuodama Lietuvą, užgrobė ir tą Lietuvos nedidelę dalį, kuri pagal II-ją rugsėjo 28 dienos slaptą sutartį turėjo atitekti Vokietijai. Pagal 1941 metų sausio 10 dienos slaptą susitarimą, už tą Lietuvos dalį Sovietų Sąjunga Vokietijai išmokėjo 7 milijonus ir 500 tūkstančių aukso dolerių.

II-jam Pasaulinaim karui pasibaigus, pasinaudodama didžiųjų Vakarų valstybių padarytomis klaidomis, Sovietų Sąjunga Rytų ir Centrinėje Europoje sukūrė Maskvai pavaldžias, vadinamąsias socialistines arba liaudies respublikas ir sukėlė didelę grėsmę likusiai Vakarų Europos daliai, o tuo pačiu ir III-jo Pasaulinio karo pavojų.

Visą šią politinių dramatinių įvykių istoriją čia tenka prisiminti todėl, kad pabrėžti, jog Lietuva, kurios vardu aš čia kalbu, iki dabar tebėra Sovietų Sąjungos aneksuotas kraštas ir todėl negali būti laikomas TSRS valstybės dalimi. Kategoriškai pabrėžiu, kad sovietų jau beveik 50 metų be atvangos kartojamas tvirtinimas, jog Lietuva laisvanoriškai įsijungė į Sovietų Sąjungą yra įžūlus melas. Nors daugelis pasaulio valstybių valdovų tai žino, tačiau, deja, iki šiol Lietuvos kaip aneksuoto krašto politinis statusas dar nė karto nebuvo svarstomas nei Jungtinių Tautų Organizacijoje, nei valstybių viršūnių pasitarimuose, nei kuriose kitose tarptautinėse politinėse konferencijose, tarytum Lietuva, kaip nepriklausoma valstybė, niekada nebūtų buvusi Tautų Sąjungos narė.

O II-jam Pasauliniam karui einant prie pabaigos, lietuvių tauta, pirmosios sovietinės okupacijos metu patyrusi siaubingą terorą, netikėjo, kad vakarai, laimėję karą, Lietuvą paliks likimo valiai. Tokiam mūsų įsitikinimui pagrindą davė Atlanto Charta, prie kurios buvo prisijungusi ir Sovietų Sąjunga. Deja, viltys nepasitvirtino.

Sovietams antrą kartą užėmus Lietuvą 1944-1945 metais, joje prasidėjo dar didesnis teroras ir represijos. Pastarosios tęsėsi beveik iki šių dienų.

Tikint, kad Vakarai padės Lietuvai atgauti nepriklausomybę, nuo pirmųjų antrosios okupacijos dienų prasidėjo atkakli Lietuvos partizanų ginkluota kova, kuri tęsėsi beveik 10 metų. Tai buvo tokia pat kova, kurią taip pat beveik 10 metų vedė ir tebeveda partizanai Afganistane, tačiau su tuo skirtumu, kad jų didvyriška kova yra viso pasaulio dėmesio centre ir ji yra visapusiškai remiama. Lietuvos partizanų tada niekas nerėmė. Jų kova, pareikalavusi daugiau negu 30 tūkstančių Lietuvos patriotų aukų, buvo pralaimėta, tačiau kovotojai už Lietuvos laisvę nugalėti nebuvo. Toji kova ir toliau buvo tęsiama pogrindžio sąlygomis iki dabar.

Vienas iš daugelio to pogrindžio reiškinių buvo ir dabar yra LKB Kronika. Patekdama į Vakarus ir leidžiama anglų, vokiečių, ispanų, italų ir kitomis kalbomis, ji, turbūt, pirmoji pasauliui atvėrė akis, parodydama kaip Sovietų Sąjungoje yra tyčiojamasi iš žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių ir kas iš tiesų yra ta vadinamoji sovietinė „demokratija". Lietuvos pogrindžio leidiniai taip pat pasauliui parodė su kokiu atkaklumu lietuvių tauta tebekovoja už savo teises, siekdama būti vėl laisva ir vėl atkurti laisvą ir nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Toji kova nuo pirmosios sovietinės okupacijos dienos iki pastarųjų metų buvo lydima areštų, teismų, įkalinimų kalėjimuose, lageriuose ir specialiose psichiatrinėse ligoninėse, trėmimų, žudymų, diskriminacijos ir įvairių kitų persekiojimo būdų. Visą tai vienaip ar kitaip palietė didesnę pusę Lietuvos gyventojų.

(Bus daugiau)

Gegužės 12-14 dienomis Londone vyko II-ji Pabaltiečių konferencija. Nuotraukoje (iš dešinės) DBLS pirmininkas J. Alkis, Baltų Tarybos vicepirmininkas M. Bajorinas ir kitų tautybių atstovai.

ATEITININKAI RUOŠIASI MALDININKŲ ŽYGIUI

Lietuvos ateitininkai skelbia dviejų savaičių maldininkų Žygį iš Vilniaus į Žemaičių Kalvariją. Žygio tikslas: sugrąžinti Lietuvai „Kryžių šalies" vardą.

Žygis prasidės birželio 17 d. Jo iniciatorius yra ateitininkas dailininkas Vaidotas Žukas. Žygio idėją palaimino kardinolas Sladkevičius. Tikimasi, kad maldininkų tarpe bus ir išeivijos lietuvių.

ATEITININKŲ KREIPIMASIS

Šių metų birželio 17 d., po rytinių Šv. Mišių Vilniaus arkikatedroje bazilikoje, prasidės Eucharistiniams metams skirtas maldininkų žygis pėsčiomis į Žemaičių Kalvariją. Kelionė truks dvi savaites.

Žygio kelias eis iš Vilniaus per Kernavę, Musninkus, Gelvonus, Veprius, Šėtą, Paberžę, Krekenavą, Grinkiškes, Šiluvą, Tytuvėnus, Kelmę, Kražius, Varnius, Telšius iki Žemaičių Kalvarijos. Kviečiame ir tikimės, kad maldininkai eis susibūrę ir kituose Lietuvos kampeliuose ir įsilies į bendrą srautą vėliau.

Žygio šūkis — sugrąžinti Lietuvai „Kryžių šalies" vardą. Todėl kreipiamės į minėtų miestelių bei aplinkinių kaimų meistrus ir meistrelius — prašome jų per mėnesį padaryti kryžių, koplytstulpių, koplytėlių. Maldininkų būriui priartėjus, jų padaryti kryžiai ir stogastulpiai bus iškilmingai pastatyti įvairių parapijų pakelėse, šventinami Dievo garbei ir Tėvynės labui.

Šiame Žygyje kviečiame dalyvauti ir kitų jaunimo organizacijų tikinčiuosius, užsienio tautiečius, kurie tuo metu galėtų atvykti į Lietuvą, o taip pat visus, kurie savo kelrode žvaigžde pasirinko Beatliejaus šviesiąją žvaigždę.

LIC

SVETIMOJE SPAUDOJE APIE TALINO SUVAŽIAVIMĄ

Užsienio spaudos agentūros praneša, kad Estijos sostinėje Taline gegužės 13-14 dienomis įvykusiame trijų Pabaltijo kraštų liaudies sąjūdžių atstovų suvažiavime buvo akredituoti beveik 400 žurnalistų: 72 iš užsienio kraštų, 65 latviai, 63 lietuviai, 90 estų, 48 iš Sovietų Sąjungos. Pasaulio liaudies sąjūdžių asamblėjos proga į Taliną, be to, buvo atsiųstos įvairių užsienio kraštų televizijų filmavimo grupės — iš Ispanijos, Didžiosios Britanijos, Kanados, Švedijos, Suomijos ir Norvegijos. Spaudos agentūros rašo, kad asamblėjos dalyviai Taline su ypatingu dėmesiu išklausė nepriklausomos Lietuvos paskutinio užsienio reikalų ministro Juozo Urbšio į magnetofono juostelę įrašytą sveikinimo žodį.

Vakarų spauda atkreipia dėmesį, jog tai buvo pirmas tokio plataus masto už veiksmingas reformas kovojančių pabaltiečių sąjūdžių atstovų susitikimas, kuriame buvo nustatytos konkrečios gairės suderintai bendrai veiklai už Lietuvos, Latvijos ir Estijos teisių atstatymą. Spaudos agentūros ir laikraščiai praneša apie suvažiavimo metu priimtas rezoliucijas, pastebėdami, kad svarbiausios jų liečia Pabaltijo kraštų autonomijos teisių įgyvendinimą įvairiose gyvenimo srityse. Ypatingu būdu yra pabrėžiamas politinio ir ekonominio suverenumo reikalavimas. Politinėje plotmėje, lietuvių, latvių ir estų liaudies sąjūdžiai, tarp kita ko, reikalauja, kad respublikom būtų suteikta teisė savarankiškai nustatyti savo užsienio politiką. Taip pat reikalaujama atitinkamo įstatymo, pagal kurį jau nuo ateinančių metų pradžios trim Pabaltijo respublikom būtų sudarytos juridinės sąlygos savarankiškai tvarkytis ekonominiuose reikaluose. Kaip pastebi spauda, svarbi yra taip pat ta rezoliucija, kuria reikalaujama sukurti tarptautinį tribunolą, panašų į pokario metais Niuremberge sudarytąjį, kuriam būtų pavesta ištirti trijuose Pabaltijo kraštuose Stalino valdymo metais įvykdytus nusikaltimus, visų pirma masines pabaltiečių deportacijas, kurias rezoliucijos autoriai aptaria kaip Pabaltijo tautų genocidą. Užsienio spauda atkreipia ypatingą dėmesį į Taline įvykusio suvažiavimo dalyvių kreipimąsi į Helsinkio konferencijos baigiamąjį aktą pasirašiusias valstybes ir Jungtinių Tautų organizacijos sekretorių, kviečiant pasirūpinti, kad Pabaltijo tautoms būtų konkrečiai užtikrinta laisvo apsisprendimo teisė. Dar kitame suvažiavimo dalyvių priimtame dokumente reikalaujama, kad 1939 m. Sovietų Rusijos ir nacių Vokietijos pasirašytasis slaptas susitarimas, liečiantis Pabaltijo kraštus, būtų paskelbtas nebegaliojančiu. Dokumente atkreipiamas dėmesys, kad šio susitarimo pagrindu į trijų Pabaltijo kraštų teritorijas buvo įvesta okupacinė sovietų kariuomenė. Pabaltijos liaudies sąjūdžių delegatai Taline pavedė pabaltiečiams deputatams TSRS deputatų kongrese jau nuo pirmosios kongreso sesijos Maskvoje iškelti konkrečius pabaltiečių reikalavimus, kurių vienas liečia TSRS Konstitucijos straipsnių tautybių klausimais pakeitimą. Pabaltijo liaudies sąjūdžiai nusprendė reguliariai rengti savo atstovų susitikimus ir nutarė, kad ateinantis suvažiavimas įvyks Rygoje 1990 m. gegužės mėnesį. Talino susitikime dalyvavo iš viso apie tris šimtus Estijos ir Latvijos liaudies frontų ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio delegatų, atstovaujančių, kaip pastebi spauda, įvairiom politinėm pakraipom. Daugelio delegatų kalbose, rašo spauda, buvo dažnai linksniuojamas žodis „okupacija" ir „nepriklausomybė". Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis spaudos konferencijoje pažymėjo, kad apie 60 naujai išrinktų pabaltiečių liaudies deputatų sudarė savo frakciją, kuri TSRS liaudies deputatų kongrese numato veikti kaip pirma nepriklausoma deputatų grupė Sovietų Sąjungoje. Ši frakcija, pridūrė Landsbergis, pirmiausiai rūpinsis, kad TSRS liaudies deputatų kongrese būtų išvengta neteisingų balsavimų, pažeidžiančių Pabaltijo respublikų interesus. Lietuvos, Latvijos ir Estijos likimas, pažymėjo Landsbergis, negali būti nuspręstas daugumos deputatų, neturinčių nieko bendra su mūsų krašto problemomis.

VAT.R

LAUKIAME SVEČIŲ IŠ LIETUVOS

Šalis, kurioje gyvename yra Britanija ir dar ne bet kokia, o Didžioji, todėl ir neturėtų kilti mintis ar čia užkampis, pasaulio provincija, ar ne? Nors ir sarmata prisipažinti, bet aš vislab taip ir pagalvoju. Tik vieno nesuprantu: ko tie šokių, dainų, muzikos ansambliai iš Lietuvos taip baidosi mūsų Britanijos ir dar Didžiosios, jei niekad čia neatvažiuoja? Ir kur jie tik nenuvažiuoja — Čikagoje Jaunimo teatras laurus skina, Nante, Prancūzijoje „Ąžuoliuko" choras pirmas vietas laimi, Vilniaus Konservatorijos studentų choras net pačiam popiežiui per Mišias gieda... O čia, nei išgriaušk! Susibūrėme ir mes į šiokį tokį ansamblį, „Gimtine" vadinamės, ruošiamės į Vokietiją su pasirodymu. Bet vis tiek mums liūdna ir tiek, kam tie lietuviai, dar taip atgimę ir švytintis savo tautiškumu ir trispalve, mus ignoruoja.

Vieningai nutarėmė nutraukti tą boikotą ir pasikviesti patys juos pas save. Ir ne šiaip sau, kad jie mums savo talentus rodytų, bet kad ir mus šio bei to išmokytų, kad mes visi kartu pakoncertuoti galėtume.

Vilniaus profesinio-techninio mokyklų moksleivių liaudies ansamblis „Voruta" šiai idėjai širdingai pritarė. Entuziazmas liejosi iš abiejų pusių, pasipylė nesuskaitomi telefoniniai pokalbiai, laiškai, žodžiu organizacinis įkarštis. Tame įkarštyje ir mums pradėjo aiškėti, ką reiškia priimti 27 žmones ir galvojant apie tai praktiškai — entuziazmas kiek atlyžo. Priedui, jiems nekeis nei vieno rublio į svarinę valiutą, nes jos bankuose nėra. Kodėl? Nežinau. Nenorit, nevažiuokit, sėdėkit namie, — aišku? O kas čia namie sėdėti nori, ypač jei tau 17-18 metų? Gerai „Ąžuoliuko" chorui, jie pasiskolino valiutos iš vienos Vilniaus gamyklos, laimėjo pirmą prizą, turėjo kaip grąžinti skolą. Kiek žinau, tas pat buvo ir konservatorijos studentų chorui. Bet... juk žinome, kad visur, ačiū Dievui, pasauly lietuvių surasi. O ar paliks tave lietuvis lauke už durų, alkaną ir neapnakvintą? Taigi, kad ne! Taip buvo iki mūsų, taip bus ir po mūsų, gal kaip tik todėl mes ir tremti ir kalinti ir šaudyti bei žudyti, vis tiek lietuviais išlikome iki šiol.

Taigi, jau supratote ko norim, o norim jūsų pagalbos. Reikia nakvynės Londone, reikia finansinės paramos ir žmonių, kurie padėtų tą sutikimą ir išlydėjimą organizuoti.

Apie tą ansamblį. Tai jaunų profesinių-techninių mokyklų moksleivių ansamblis „Voruta". Atvažiuoja iš viso 27 žmonės. Atvyksta 26 birželio, traukiniu. Nuo 26 iki 1-mos liepos manome juos apgyvendinti Londone, kad apsiprastų, susipažintų su įžymybėmis. Šeštadienį, liepos 1-mą dieną būtų dviejų dalių koncertas Londone, Bishopsgate Instituto salėje. Manome, kad koncertuos kartu ir Didžiosios Britanijos Lietuvių folkloro ansamblis „Gimtinė". Tai būtų puiki šventė, ypač tiems, kurie čia gimę ir augę. Liepos 2-rą dieną, sekmadienį, jie išvyktų į Sodybą, kur išbūtų iki 4-tos liepos. Jei atsirastų žiūrovų ir pageidaujančių koncertuotume ir ten.

Nuo liepos 4-tos iki liepos 7-tos dienos ansamblis „Voruta" dalyvaus tarptautiniame folklorinio meno konkurse-festivalyje Llangollen, Valijoje. Žinoma, užtikrinti, kad jie laimės kokią nors vietą, aš nesiimu, pagaliau ar tai svarbu. Ne dėl prizų žmonės gimė, dainuoja ir šoka. Svarbu, kad ten Valijoje, o valai daug laiko sugaišę, kol Vilnių rado ant pasaulio žemėlapio ir sužinoję kur ta Lietuva randasi, dabar galės ir apie to krašto kultūrą sužinoti.

Grįždami iš festivalio ansambliečiai apsistos Nottingame, kur sekmadienį, liepos 9 d. koncertuos vid. Anglijos lietuviams. „Vorutos" ansamblis grįžta į Lietuvą 12-tą liepos.

Rašyti ir aukas siųsti: Vida Gasperienė, 107 Harlaxton Drive, Lenton, Nottingham.

Iš kalno dėkingi, „Gimtinės" ansamblio dalyviai.

Ansamblietis

NAUJA ABITURIENTĖ

Fiernheimo vokiečių katalikų Albertus Magnus gimnaziją gerais pažymiais baigė Jūratė Baronaitė.

Gyvendama Kanados Hamiltone Jūratė lankė lituanistinę mokyklą, šoko tautinius šokius „Gyvatare". Persikėlusi į Vokietiją 1980/81 m. lankė Vasario 16-sios gimnaziją.

Jūratė Baronaitė numato studijuoti anglų ir prancūzų kalbas.

VOKIETIJA

NEKROLOGAS

EVALDAS HERMANAS (EWALD HERMANN) 1911-1989

Evaldas Hermanas gimė 1911 m. rugpjūčio 17 d. Šunskuose, Suvalkijoje, vokiečių kilmės daugiavaikėje šeimoje. Šunskuos lankė pradžios mokyklą, išsimokino kalvio amatą. 1940 m. vedė Bertę Andrulaitytę (Berta Andrulat). Ramų gyvenimą sujaukė Hitlerio-Stalino paktas ir karas. 1941 m. apleido gimtinę ir apsigyveno Pomeranijoje. 1942 m. galėjo grįžti į Lietuvą, kur gavo ūkį prie Kauno. 1944 m. teko bėgti iki amerikiečių zonos. Tačiau amerikiečiai perdavė rusams, o šie numatė visą šeimą tremti į Sibirą. Pakeliui jį suėmė ir nuvežė į darbo lagerį į Rygą dirbti prie Rygos uosto atstatymo. Šeima, pabėgus iš traukinio, vargais negalais pasiekė Lietuvą. 1946 m. pabaigoje jis galėjo grįžti į Lietuvą pas savo šeimą. Apsigyveno vėl netoli Šunskų. Dirbo kalviu kolūkyje iki 1958 m., kai buvo leista persikraustyti į Vokietiją. Čia galutinai apsistojo Wuppertale. Dirbo šaltkalviu fabrike, išleido vaikus į mokslus. Tapęs rentneriu, būdamas 70 metų pradėjo auginti avis. Susirgęs vėžiu, po trumpos ligos, mirė 1989 gegužės 5 d..

Su žmona susilaukė 5 vaikų, iš kurių tik trys išliko gyvais. Vyriausias mirė badu 1945 m. vežant į Rusiją, kitas 1948 m., negaunant vaistų. Išliko du sūnūs ir dukra.

Savyje talpino geras ir blogas Lietuvių vokiečių savybes. Beveik visi iš šių buvo kantrūs, tylūs ir darbštūs žmonės, bet nemėgstą priešintis politiniams nusprendimams. Lietuvoje, nors namuose kalbėjo tik lietuviškai, priklausė prie vokiečių mažumos. Vokietijoje gi liko visą laiką pusiau svetimas. Geriausius metus praleido Lietuvoje, kurios niekada nepamiršo, bet matė, kad ten negalės išgyventi ir norėjo bent vaikams sudaryti geresnes sąlygas. Todėl čia Vokietijoje gyveno beveik vien dėl vaikų, palaikydamas ryšius su giminėmis ir kaimynais. Lietuvoje buvo visų gerbiamas kalvis, Vokietijoje teko dirbti fabrikuose. Lankė lietuviškas pamaldas.

Į kapus palydėjo gausus giminių ir kaimynų būrys. Laidotuves pravedė vietinis vokiečių kunigas Loch ir lietuvių kunigas Fricas Skėrys. Paliko liūdinčius žmoną, vaikus, brolius ir seserį.

Nė vienas iš mūsų negyvena sau, nė vienas sau nemiršta. Ar gyvename, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame. Taigi, ar gyvename, ar mirštame, — mes esame Viešpaties. Juk Kristus numirė ir atgijo, kad viešpatautų ir mirusiems ir gyviesiems.

Romiečiams 14, 7 ligi 9

A.H

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI SURINKIME MILIJONĄ PARAŠŲ

Amerikos lietuvių veikėjų suvažiavime, įvykusiame 1921 m. gegužės mėn. 30-31 dienomis Vašingtone, dalyvavo apie 150 įvairių Amerikos lietuvių organizacijų atstovų. Jie, su atatinkamomis iškilmėmis, įteikė tuometiniam JAV prezidentui W.G. Hardingui peticiją, kurią pasirašė milijonas Amerikos piliečių (parašai buvo įrišti į 138 knygas), prašant pripažinti Lietuvos nepriklausomybę *de jure*.

Toks pripažinimas įvyko sekančiais metais (1922), o Amerikos pavyzdžiu pasekė dar kitos didžiosios valstybės.

Parašai šiai peticijai buvo pradėti rinkti 1919 metais. Šįmet sukanka 70 metų nuo to istorinio dokumento gimimo, liudijančio tuolaikinių Amerikos lietuvių susipratimą bei svarbą ir pažymėtinas pastangas visokeriopai padėti jaunai, nepriklausomai Lietuvai.

Labai vertėtų ir dabar paruošti naujas peticijas, reikalaujančias nepriklausomybės atstatymo Lietuvoje. Reikėtų vėl suorganizuoti parašų rinkimą — surinkti milijoną parašų JAV ir, kiek įmanoma, kituose kraštuose.

Parašų koordinuotas rinkimas bei peticijų įteikimas atatinkamų kraštų vyriausybėms, efektingai ir efektyviai prisidėtų prie naujo tautinio atgimimo tėvynėje ir jos pastangų išsilaisvinti.

Tokios peticijos būtų prasmingas ir svarbus išeivijos lietuvių įnašas rodąs **visos** tautos gyvastingumą.

Vyt. Plukas, Santa Monica, JAV.

SVEČIAI IŠ TĖVYNĖS HAMBURGE

Vis daugiau ir dažniau lietuviai, išsklaidyti po visą platųjį pasaulį, aplanko gimines, draugus tėviškėje, o tevynainiai mus čia, išeivijoj. Į laisvąjį pasaulį svečiuosna atvažiuoja jau ne tik pavieniai asmenys, bet ir dėka „perestroikos" ir „glasnost", ištisos grupės, meno bei sporto kolektyvai. Taip praeitą mėnesį Hamburge ir jo aplinkiniuose miestuose viešėjo Lietuvos rankininkai — Kauno „Granito" komanda ir Vilniaus liaudies ir dainų bei šokių ansamblis „Ūla".

Vokiečių sporto organizacijų pakviesti, Tarybų Sąjungos rankinio aukščiausios lygos dalyviai — Kauno „Granitas" — savaitę žaidė su įvairiom Vokietijos miestų komandom. Tarp kitų, balandžio 1 d., su Fišbeko (Hamburgo priemiesčio) rankininkais. Apie rungtynes tesužinoję iš laikraščio žinutės, trumpai prieš jų pradžią, grupelė Hamburgo lietuvių, sporto mėgėjų, nuskubėjome žiūreti žaidynių. Pilna salė vokiečių žiūrovų ir mes, iškėlę trispalvę, raginom granitiečius, jiems plojom, skanduodami „Lie-tu-va"!. Jie, žinoma, rungtynes laimėjo! (Iš tikrųjų, kad geriau ir brandžiau žaidė).

Gaila, kad tik trumpam po rungtynių su lietuviais-sportininkais galėjome padraugauti, pasikalbėti — tą patį vėlyvą vakarą jie išvyko į kitą Saksonijos miestą.

Vilniaus liaudies dainų ir šokių ansamblis „Ūla", Üterseno vokiečių folkforinių šokių draugijos pakviestas, svečiavosi penkiose Šiaurės Vokietijos vietovėse, tarp kitų ir Pinneberge. Tai prie pat Hamburgo prisišliejęs apskrities centras. Čia kovo 7 d., tarp kitų žiūrovų, ir mes, grupė hamburgiečių lietuvių, turėjome didžiulį malonumą pamatyti „Ūlos" atliekamų aukštaičių, žemaičių, dzūkų liaudies šokius, žaidimus, išgirsti senoviškas lietuvių giesmes, liaudies dainas, sutartines, pritariant senoviškais muzikos instrumentais. Salė buvo sausakimša. Žiūrovai ilgai ir entuziastiškai plojo ne tik svečiams iš Lietuvos, bet ir savo folkloro grupėms. Pinnebergo laikraštis, tarp kitko, taip įvertino lietuvių pasirodymą: „... šokėjai iš Lietuvos visus, be išimties, labai sužavėjo; supažindino su liaudies muzika bei pabaltiečių šokiais... Sutartinės — tai senovės dainos dar iš pagonystės laikų..." ir t.t.

Vokiečiai šeimininkai „Ūlos" 30-ties žmonių grupę priėme labai nuoširdžiai: maitino, apnakvindino, juos prižiūrėjo.

Sekančią dieną vėl susitikome su Vilniaus ansambliečiais ir juos lydėjusiais üterseniečiais šeimininkais, jau Hamburgo — Altonos stotyje. Hamburgo LB valdybos pirmininkei T. Lipšienei pavyko išrūpinti salę, kurioj, iki traukinio išėjimo, svečiai galėjo visus daiktus pasidėję su mumis pabendrauti prie užkandžių ir gėrimų. Atsisveikinti atvyko ir kunigas Kučiulis (naujas Hamburgo ir Šiaurės Vokietijos lietuvių katalikų kunigas-klebonas) ir vilniečiai jam dar pagrojo bei pašoko. Jie taipogi mus apdovanojo lietuviškom knygom, plokštelėm ir ženkliukais.

Skaudu, gėda ir pikta, kad taip mažai (ir visuomet tie patys) mūsiškių apsilanko sportininkų ir menininkų iš Lietuvos renginiuose.

Klaipėdiškis

ŠVEICARIJA

LIETUVIAI EKUMENINIAME SUSIRINKIME

Gegužės 15-tą — 21-mą dienomis, tai yra nuo Sekminių pirmadienio iki Švenčiausiosios Trejybės sekmadienio, Šveicarijos mieste Bazelyje vyko Europos ekumeninis susirinkimas arba asamblėja — Taika ir teisingumas.

Iš Lietuvos šiame ekumeniniame susirinkime dalyvavo Lietuvos vyskupijų liturginės komisijos pirmininkas Vaclovas Aliulis ir Panevėžio dekanas Juozapas Antanavičius, dvi katalikiško moterų sambūrio „Caritas" narės — Olga Kazilienė ir Jadvyga Stanelytė ir du katalikų spaudos darbuotojai — Vytautas Ališauskas ir Petras Kimbris. Taip pat dalyvavo evangelikų-liuteronų bažnyčios delegatai — vyskupas Jonas Kalvanas ir jo sūnus gydytojas ir kunigas Jonas Kalvanas jaunesnysis. Iš viso susirinkime dalyvavo 700 delegatų atstovaujančių 118-ka protestantų bei stačiatikių bažnyčiom ir 25 katalikų vyskupų konferencijom.

VAT.R

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR?

Birželio 3 — 18.00 val. tautinių šokių Festivalis Sporto ir Socialinio Klubo salėje, 345 Victoria Park Rd., London E9 5DK.

Birželio 5-11 — Lietuvių kultūros forumas Vespremo miestelyje netoli Balatono ežero, Vengrijoje. Programoje: filmai apie Lietuvą, spaudos konferencija, iškyla laivu po Balatono ežerą, lankymas garsaus vynininkystės ūkio, lietuviškos pamaldos Vespremo Katedroje. Registruotis pas: D. Vytautą Grinių, 8200 Veszprem, Haszkovo u. 16/D II.3, Ungarn.

Birželio 14 — 19 val. St. Martin-in-the-Fields bažnyčioje Londone Birželio trėmimų minėjimas.

Birželio 17 — Išvyka į pajūrį, Brightone. Išvažiuojame 8.00 val. nuo Sporto ir Socialinio Klubo, o 8.30 val. — nuo Lietuvių bažnyčios. Užsirašyti pas S. Kasparą Svetainėje arba Klube pas Mariją Hoye.

Birželio 19 d. — priėmimas Britų Parlamento rūmuose. Priėmimo šeimininkas Tom Sackville MP; ruošia Baltų taryba D. Britanijoje. Įėjimas 11.00 sv.

Birželio 23-25 — Europos Lietuvių Dienos vasario 16 Gimnazijoje Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Birželio 26 — Europos kraštų LB ir jaunimo sąjungos vadovų suvažiavimas Vasario 16 gimnazijoje.

Liepos 1 - rugpjūčio 27 — Vasario 16 gimnazijos 1989 m. vasaros atostogos.

Liepos 7-10 — Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos „Jaunųjų veiksnių" konferencija, į kurią kviečiami ir jaunimo atstovai iš Lietuvos.

Liepos 23 - rugpjūčio 6 — lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje, Hüttenfelde.

Liepos 29 iki rugpjūčio 5 d. — Jubiliejinė skautų stovykla Sodyboje.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

Spalio 15-15 — Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija-suvažiavimas Romuvoje.

MIRĖ A. ŽUKAUSKAS

Gegužės 24 d. staigiai susirgo nuvežtas į ligoninę mirė Antanas Žukauskas, ilgametis Lietuvių Namų B-vės direktorius, Sodybos vedėjas ir „Europos Lietuvio" administratorius.

Laidojimo apeigos vyks birželio 2 d. 9.30 val. St. Mattew's bažnyčioje, 37 Norwood High St., West Norwood, London SE27. Po pamaldų 10.30 val. jo palaikai bus sudeginti netoliese esančiame Norwood Krematoriume.

PAMALDOS

Nottinghame — birželio 4 d., 11.15 val., Židinyje.

Birminghame — birželio 4 d., The Oratory, Hagley Rd., *Kryžių Žygis su Šv. Mišiomis už pavergtuosius.*

Bradforde — birželio 4 d., 12.30 val.

Eccles — birželio 11 d., 12.15 val.

Nottinghame — birželio 11 d., 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame — birželio 18 d., 11.15 val. Židinyje, *minint skaudųjį ir heroišką birželį.*

Derbyje — birželio 18 d., 14.00 val., Bridge Gate.

PRIĖMIMAS BRITANIJOS PARLAMENTE

Britų parlamente, vadinamame parlamentų motina, mums pabaltiečiams lankytis yra retas įvykis. Tokią progą turėsime pirmadienį, birželio 19 d., kada pabaltiečiai, parlamento terasoje susitiks su garbingais svečiais. Vaišinsimės parlamento virtuvėse pagamintais skanumynais ir gersime iš parlamento rūsių skaidrų vyną. Priėmimą sponsoriuoja parlamento narys Tomas Sackville, kuris priėmimo metu pasakys kalbą. Jau yra pažadėję dalyvauti virš 20 kitų parlamento narių iš žemųjų (House of Commons) ir aukštųjų (House of Lords) rūmų.

Priėmimo pradžia 19.00 val iki 21.00 val., organizuoja Baltų Taryba Londone. Įėjimas tik su bilietais, kurie gaunami Lietuvių Namuose (po 11 sv. asmeniui). Ant bilietų prašome užrašyti savo pavardę, nes reikia dalyvių sąrašą pateikti parlamento nariui-sponsoriui. Reikalui esant prašome skambinti M. Bajorinui tel.: 01 - 670 1346.

Labai svarbu — prašome įsigyti bilietus iki birželio 8 d., nes reikalinga pranešti dalyvių skaičių parlamento virtuvės vedėjui.

ANTANUI ŽUKAUSKUI
geram draugui ir bendradarbiui mirus, jo žmonai Onai ir giminėms Lietuvoje nuoširdžiausią užuojautą reiškia ir drauge liūdi
P. ir S. Nenortai

Ilgamečiui Sąjungos ir Bendrovės nariui
ANTANUI ŽUKAUSKUI
mirus, jo žmonai ir giminėms reiškiame gilią užuojautą ir drauge liūdime
Sąjunga ir LNB-vė

LAIŠKAS VOKIETIJOS KANCLERIUI

Ryšium su Stalino-Hitlerio sutarties 50 m. sukaktimi š.m. rugpjūčio 23 d., visi Britanijos lietuviai kviečiami rašyti laiškus Vokietijos vyriausybei, prašant sutartį panaikinti. Žemiau seka laiško pavyzdys ir kaclerio Kohlio adresas. Kitų Europos kraštų lietuviai raginami rašyti panašius laiškus savo gyvenamo krašto kalba.

Bundeskanzler
Dr. Helmut Kohl
Bundeskanzleramt
Adenauerallee 141
5300 Bonn 1 (Siuntėjo adresas
West Germany. ir data)

Dear Sir,

As a result of the Hitler-Stalin agreement the Baltic States were illegally occupied, 600.000 people deported to Russia, and within 50 years conditions have been created which seriously threaten the very existence of the Estonian, Latvian and Lithuanian nations.

On the occasion of the 50th anniversary of the Hitler-Stalin Pact, we request you to do your utmost to achieve the annulment of this agreement, and to ensure that the Baltic States regain their right to self-determination.

Yours faithfully (parašas).

MOZARTO IR ČAIKOVSKIO MUZIKOS KONCERTAS

Gegužės 8 d., Royal Festival Hall, 19.30 val. įvyks Lietuviško kamerinio orkestro koncertas. Programoje: Mozarto ir Čaikovskio muzika. Diriguos Saulius Sondeckis. Koncertas ruošiamas Armėnijos nelaimės fondui paremti. Bilietai nuo 5 iki 20 sv. asmeniui. Bilietus užsisakyti tel: 01-928 8800

BIRMINGHAMAS

KVIETIMAS KRYŽIŲ ŽYGIN

Visus Britanijos lietuvius tarptautiniai Žygio rengėjai pabrėžtinai kviečia dalyvauti. Jis bus birželio 4 d., 14.00 val., iš The Oratory, Edgbaston, Hagley Rd., Birmingham. Vadovaus ateivių vyskupas Gordon Wheeler ir lietuvių geradaris kun. W. van Straaten. Visi kviečiami Šv. Komunijai.

Galimai rengtis tautiniais drabužiais, vartoti lietuviškas spalvas, atsivežti kryžius-kryželius.

Dabartinėje Lietuvos Bažnyčios ir Tautos padėtyje labai svarbu jungtis padėkos bei prašymų maldai.

DBLK Bendrija

DERBY

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 17 d., DBLS Derby skyrius, ruošia Tragiškų Birželio įvykių minėjimą, ukrainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood Str., Derby, 18.30 val. Programoje: sveikinimai ir paskaita. Po oficialios dalies šeimyniškai pabendrausime ir pasikeisime mintimis savųjų tarpe.

Visus vietos bei apylinkių tautiečius ir svečius maloniai kviečiame į minėjimą gausiai atsilankyti. Jame bendrai prisiminsime ir pagerbsime šį tragišką įvykį.

Skyriaus valdyba

NOTTINGHAMAS

SUSITIKIMAS SU EUROPOS PARLAMENTO ATSTOVU IR *PAVASARIO ŠOKIAI*

ONE (Oppressed Nations of Europe) komitetas birželio 2 d. ruošia šokių vakarą Lenkų klube, Sherwood Rise, Nottingham. Pradžia 19.30 val. Įėjimas 1.50 sv. asmeniui.

Ta pačia proga, prieš prasidedant vakarui, atvyks Europos Parlamento narys Michael Kilby (Conservatorius), kuris atsakys į klausimus pavergtų Europos kraštų, o ypatingai Pabaltijo — dabartinės padėties reikalais.

Prašome kuo gausiau dalyvauti ir klausti, kad Europos Parlamento atstovas sužinotų apie mūsų rūpesčius.

ONE komitetas

ŠKOTIJA

CANTY ŠEIMOS PUČIAMŲJŲ INSTRUMENTŲ ORKESTRAS

Canty šeimos pučiamųjų instrumentų orkestras yra labai populiarus škotų tarpe. Dažnai yra kviečiamas palinksminti senelius jų namuose, o taip pat ir kitomis progomis. Orkestras turi gana didelį lietuviškos muzikos ir tarptautinio žanro repertuarą. Canty sesutės, kurios atstovavo Britanijos lietuvius jaunimo koncerte Australijoje, pildo savo pažadą ir kiekvieno koncerto metu primena lietuvybės idėją svetimtaučių tarpe. Alena yra grupės vadovė. Koncerto pradžioje ji supažindina klausytojus su lietuviškų tautinių rūbų raida. Tuo pačiu ji pamini, kad ji iš tėvelio pusės yra lietuviškos kilmės. Grodamos sventimtaučių kompozitorių kūrinius jos dėvi skirtingus rūbus. Jų atvirumas ir nuoširdumas bei šilta laikysena yra žiūrovų įvertinama karštais plojimais.

Ši muzikali ir talentinga grupė nesigaili ir darbo. Turimą repertuarą nuolatos papildo naujais kūriniais. Neseniai Canty šeima gėrėjosi „Vaivos" muzikiniu talentu. „Vaiva", tai jaunų muzikantų ir šokėjų grupė iš Vilniaus, koncertavę čia Škotijoje, Glasgovo festivalio metu. Alenai paprašius, „Vaivos" vadovė Danutė Žibaitė pažadėjo orkestrui naujų, dabartinės lietuviškos muzikos gaidų.

Klemensas Savonis

MANČESTERIS

VINCO KUDIRKOS MINĖJIMAS

Gegužės 20 d. DBLS Mančesterio skyrius surengė ML klube Vinco Kudirkos minėjimą — 130 metų nuo jo gimimo ir 100 metų nuo „Varpo" pasirodymo. Dalyvavo daug žmonių, kurių tarpe buvo keletas svečių iš Lietuvos, atvykusių aplankyti giminių.

Minėjimą atidarė ir pravedė DBLS Mančesterio skyriaus pirm. A. Podvoiskis, kuris pasveikino susirinkusius bei svečius iš Lietuvos ir pakvietė M. Ramoną skaityti paskaitos.

Prelegentas savo kruopščiai paruoštoje paskaitoje vaizdžiai apibūdino Vinco Kudirkos asmenį, jo profesinį darbą, asmeninį gyvenimą, visuomeninę bei kultūrinę veiklą ir kokią reikšmę jis turėjo mūsų tautai. Į paskaitą įterpė Vinco Kudirkos eilėraščių. Paskaita išklausyta su dėmesiu.

Meninės programos neturėta.

Pirmininkas pranešė, kad ML klubo valdybos nutarimu, klube bus nuolatos laikoma aukų dėžutė Tautos paramos foundui — padėti Rusijoje vargstantiems ir skurstantiems mūsų tautiečiams, kurių tenai yra 138 tūkstančiai. Anksčiau platesnio masto paramos jiems nebuvo galima suteikti, bet dabar galima. Tautos paramos fondas įsisteigė nelabai seniai. Jis savo veiklą galės praplėsti ir pagyvinti tada, kai jį visi parems aukomis.

Minėjimas baigtas sugiedant Vinco Kudirkos Lietuvos himną.

Po minėjimo vyko bendras pasižmonėjimas ir pabendravimas su svečiais iš Lietuvos.

A. P-kis

R E N G I N I A I
IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 17 d., šeštadienį, 16.00 val ML klubo Koordinacinis komitetas ruošia Mostono kapinėse, prie lietuvių paminklinio kryžiaus, Išvežtųjų minėjimą, kur bus padėtas organizacijų ir visuomenės bendras vainikas ir pravestas minėjimas, kurį praves kan. V. Kamaitis. Jei lis, minėjimas bus pravestas kapinių koplyčioje.

Prašome gausiai dalyvauti.

MLKK-nis komitetas

AUKOS JUBILIEJINEI SKAUTŲ STOVYKLAI *PADĖKA*

Nuoširdi padėka gerb. kan. V. Kamaičiui, kuris ne tik rūpinasi mūsų dvasiškais reikalais, bet visuomet paremia ir materialiai. Prisiųsdamas 50 sv. čekį, Jubiliejinei stovyklai paremti jis linki viso geriausio skautaujančiam jaunimui. Gerbiamam kanauninkui nuoširdus ačiū.

Iš Lietuvių Sodybos s.v. Algis Klimas, per ps. V. Gasperienę atsiuntė 20 sv. auką skautams. Broliui Algiui nuoširdi skautiška padėka, o tuo pačiu kviečiam kartu įsijungti į mūsų eiles.

S. A. Jakimavičius atsiuntė čekį 165.25 sv. vertės, tai Mančesterio apylinkės tautiečių aukos mūsų stovyklai, surinktos Motinos Dienos minėjimo proga.

Aukojo: ML klubas 50 sv., H. Silius 20 sv., O Dainauskienė, D. Jelinskas, A. Lesutis po 10 sv., M. Canty, B. Kupstys, S. Lauruvėnas, K. (neišskaitoma) ir A.Z. po 5 sv., H. Pargauskas 2.50 sv., L. Andrikienė, M. Bernatavičius, I. Chadauskas, A. Duoba, S. Keturakis, K. Murauskas, J. Navickas, K. Požėra, O. Ramonis po 2 sv., D. Banaitis, A. Bruzgys, Mrs. Blazys, M. Bylienė, Bankus, Mrs. Jankūnas, J. Kmita, D. Norkus, F. Norkienė, M. Decras, A. Permavas, A. Vigelskis, C. Vigelskis, O. Vilimas ir H.V. po 1 sv., J. Bieliūnas, M. Bieliūnas, B. Daunoras, E. Stanionis, B. Vaitkūnas po .50 sv. ir R. .25 sv. Darbščioms sesėms už aukų rinkimą ir visiems mieliems aukotojams nuoširdus skautiškas ačiū.

Nepailstama skautų rėmėja Genė Kaminskienė surinko aukų iš mūsų tautiečių Wolverhamptone 35.50 sv. Aukojo: G. Kaminskienė 10 sv., A. Ivanauskas 5 sv., V. Bundonis V. Matiukas, po 3 sv., J. Bertašius, P. Jezukevičius, A. Petkevičius, J. Narbutienė, C. Reneliauskas, J. Žaliauskas po 2 sv., A. Zubrickas 1.50 sv. ir Martinaitis 1 sv.

Mielai Genei ir visiems aukojusiems sesių ir brolių vardu nuoširdžiai dėkoju.

s. S.B. Vaitkevičius
LSS Europos Rajono Vadas

PASAULYJE

Glasnost šlubuoja

Britanijos premjėrė Margaret Thatcher paklausta, po 11 britų išmetimo iš Rusijos, ar ji ir toliau darysianti biznį su Gorbačiovu, atsakė, kad tai kas įvyko yra didelis žingsnis atgal. Ir užsienio reikalų ministras Sir Geoffrey Howe pasmerkė tokį sovietų elgesį. Visi nori žinoti, ar Gorbačiovas pats to norėjo, ar jis vis dar nepajėgia susitvarkyti su KGB?

Taip pat reiškiamas nusistebėjimas, kad dabar esant geriems santykiams tarp Britanijos ir Sovietų Sąjungos, Gorbačiovui prireikė laikyti Britanijoje tokį didelį šnipų tinklą, kurių vienuolika buvo sugauti ir paprašyti apleisti. Britanijos vyriausybė tai atlikti norėjo be triukšmo, todėl ir spaudoje neskelbė. Sovietai į tai atsakė išmesdami 11 visai nekaltų Britanijos diplomatų ir žurnalistų. Šis žygis neišvengiamai paveiks esamus tarp tų dviejų kraštų gerus santykius.

Gorbačiovas pataria kinams

Prieš išvažiuodamas iš Kinijos, kur žmonės, o ypatingai studentai, reikalavo demokratiškų reformų, Gorbačiovas per Kinijos televiziją ragino žmones būti kantriems, nes dažnai žmonių aspiracijos užbėga reformoms už akių. Jis paneigė galvojimą, kad socializmas pergyvenąs krizę, ir kad komunizmą jau galima išmesti į šiukšlių dėžę. Tačiau jis prisipažino, kad abi šalys pergyvena skaudų reformų procesą ir pridėjo: „Aš manau, kad mes esame liudininkai labai rimto persiorentavimo socializmo procese".

Žinovų nuomone, Kinija yra toliau pažengusi ekonominių reformų srityje, bet atsilikusi nuo Sovietų Sąjungos glasnost reikale. Kinai patys nelabai žino, kokių reformų jie nori, išskyrus pasikeitimų vyriausybėje.

Egiptas priimtas atgal į Lygą

Po 10 metų izoliacijos Arabų Lyga priėme Egiptą atgal teisėtu nariu. Ji buvo išmesta iš AL tada, kai tuometinis Egipto presidentas Sadat pasirašė taikos sutartį su Izraeliu. Iki šiol Sirija ir Libija priešinosi Egipto priėmimu. Sirija nusileido, gi Libijos atstovas tame Arabų Lygos posėdyje nedalyvavo.

Kas laimės Afganistane?

Buvo manoma, kad sovietams atitraukus savo kariuomenę iš Afganistano, Mujahedeen partizanai perims visą kraštą į savo rankas. Atsitiko kitaip ir šiandien prezidentas Najibullah jaučiasi stipriau. Ką tik pasibaigęs parlamentas Loya Jirga jam pilnai pritarė, kai jis savo kalboje pakvietė visus 11 partizanų vadus susitaikyti ir pažadėjo jiems leisti autonomiškai valdyti užimtąsias sritis. Tvirtinama, kad keturi partizanų vadai jau dalyvao Jirga posėdžiuose. Jiems, žinoma buvo pažadėtas saugus atvykimas ir išvykimas.

Mujahedeen partizanams nepasisekė iki šiol paimti nė vieno didesnio miesto. Jau nuo vidurio vasario mėnesio jie turi apsupę Jalalabad miestą, į kurį iš Pakistano norėjo perkelti laikinąją vyriausybę, bet tas miestas nepasiduoda ir neatrodo, kad padėtis greitai pasikeis.

Vengrijoje skyla komunistai

Vengrijos komunistų partijoje pasiskelbęs reformistų ratelis siekia pakeitimų pačioje komunistų partijoje ir nori sužmoginti socializmą, leidžiant turėti nuosavybę ir reikalaujant daugiau demokratijos krašte. Tai esąs paskutinis būdas, kad išgelbėjus komunistų partiją. Reformistai taip pat reikalauja pakeisti partijos vadovybę ir išardyti „diktatorišką, stalinistišką sistema".

Izraelis ieško išeities

Izraelio premjeras Shamir lankėsi Amerikoje ir Britanijoje, siekdamas pritarimo planui pravesti rinkimus okupuotose palestiniečių srityse. Jis dar vis atsisako kalbėtis su PLO ir jos vadu Arafatu. Po rinkimų palestiniečiams būtų duota teisė savarankiškai tvarkytis, paliekant užsienio politiką ir krašto saugumą Izraelio žinioje.

JAV valstybės sekretorius James Baker, patarė Izraeliui atsisakyti nuo svajonių turėti „didį Izraelį su Vakariniu krantu ir Gazos juosta" ir rimtai pradėti kalbėtis su palestiniečiais. Panašų patarimą jis davė ir arabams, kad nustotų boikotavę Izraelį, nuimtų ekonominę blokadą ir pradėtų tartis.